

**YRITYSSANEERAUSVELALLISELLE ANNETTAVA ESITE
YRITYSSANEERAUSMENETTELYSTÄ, VELALLISEN TEHTÄVISTÄ JA
SANEERAUSOHJELMASTA**

SISÄLTÖ

1.	YLEISTÄ	2
2.	SANEERAUSMENETTELY PÄHKINÄNKUORESSA	2
3.	SELVITTÄJÄ.....	4
4.	VELKOJATOIMIKUNTA	4
5.	SELVITTÄJÄN JA VELALLISEN VÄLINEN YHTEISTOIMINTA.....	4
6.	ALKUNEUVOTTELU	5
7.	VELALLISEN TIETOJENANTO- JA MYÖTÄVAIKUTUSVELVOLLISUUS	5
8.	LIIKETOIMINNAN SEURANTA, ANALYSOINTI JA RAPORTOINTI	6
9.	SANEERAUSVELKOJEN MAKSAMINEN JA RAUHOITUSAIKA.....	7
10.	YRITYSSANEERAUKSEN KUSTANNUKSET	8
11.	VELALLISEN MÄÄRÄYSVALTA JA SEN RAJOITUKSET	9
12.	VELALLISEN SOPIMUKSET	10
13.	OIKEUDENKÄYNNIT	10
14.	PERUSSELVITYS	11
15.	SANEERAUSMENETTELYN KESKEYTTÄMINEN.....	11
16.	SANEERAUSOHJELMA.....	12
17.	SANEERAUSOHJELMAN VAHVISTAMINEN.....	13
18.	SANEERAUSOHJELMAN TOTEUTTAMINEN.....	14
19.	VELKAJÄRJESTELYN TAI SANEERAUSOHJELMAN RAUKEAMINEN	15
20.	MUUTOKSENHAKU.....	15

1. YLEISTÄ

Tässä esitteessä annetaan yrityssaneerausvelalliselle tietoa yrityssaneerauksesta ja velallisen asemasta ja tehtävistä siinä, sekä suosituksia hyvistä menettelytavoista onnistuneen yrityssaneerauksen aikaansaamiseksi.

Yrityssaneeraus on menettely, jonka tarkoituksena on yritystoiminnan tervehdyttäminen niissä tapauksissa, joissa velallisen toiminta on jatkamiskelpoista. Yrityssaneerauksella pyritään kokonaisratkaisuun, eikä sitä ole tarkoitettu pelkästään velallisen velkojen järjestelyä tai velallisen omaisuuden realisointia varten.

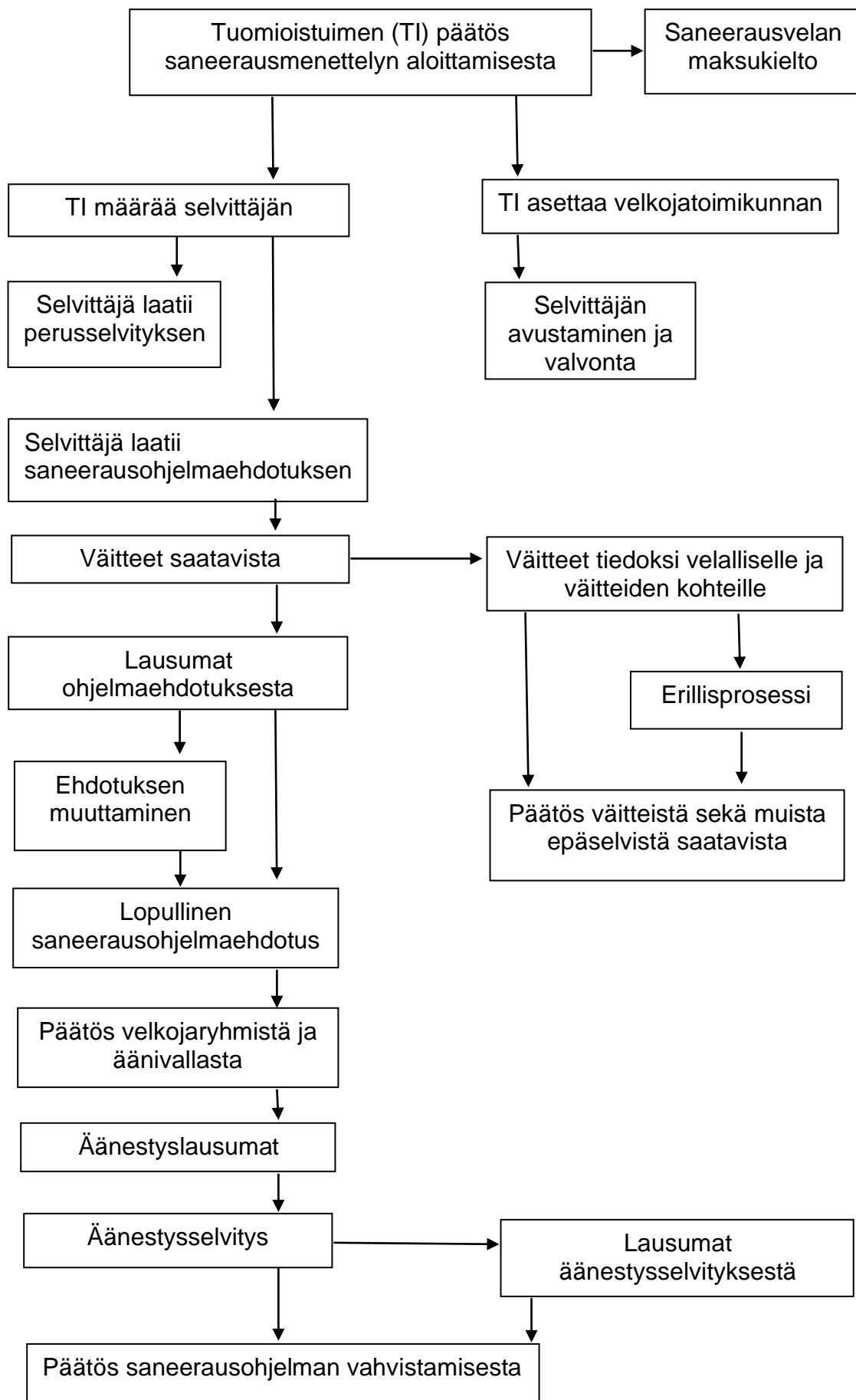
Yritystoiminnan tervehdyttämistä varten laaditaan saneerausohjelma, jonka tuomioistuin vahvistaa tiettyjen edellytysten täytyessä, ellei saneerausmenettelyä tätä ennen ole jouduttu keskeyttämään. Lähtökohtana on, että velkojen kannalta yrityssaneerauksen täytyy johtaa parempaan lopputulemaan kuin konkurssi.

Ammatin- ja elinkeinonharjoittaja voi hakea pienimuotoisen yritystoiminnan velkojen järjestelemiseen yksityishenkilön velkajärjestelyä, joka on kevyempi ja halvempi menettely kuin yrityssaneeraus, jota käsitellään tässä esitteessä.

2. SANEERAUSMENETTELY PÄHKINÄNKUORESSA

Seuraavalla sivulla on kaavio saneerausmenettelyn kulusta. Saneerausmenettelyllä tarkoitetaan vaihetta tuomioistuimen saneerausmenettelyn aloittamispäätöksestä saneerausohjelman vahvistamiseen. Saneerausmenettely on huomattavasti kaaviossa kuvattua lyhyempi, mikäli yrityssaneerauksessa toteutetaan konkurssiasiaien neuvottelukunnan suosituksessa nro 17 kuvattua nopeutetun yrityssaneerauksen mallia.

YRITYSSANEERAUSMENETTELY

3. SELVITTÄJÄ

Saneerausmenettelyn aloittamispäätöksessä tuomioistuin määrää yleensä selvittäjän, jonka tärkeimpänä yksittäisenä tehtävänä on laatia sellainen saneerausohjelma, jonka velkojat voivat hyväksyä, johon velallinen voi sitoutua ja jonka tuomioistuin voi vahvistaa. Selvittäjä valvoo velkojien etua saneerausmenettelyssä. Ennen saneerausohjelman laatimista selvittäjän on perehdyttävä velallisyriityksen toimintaan ja laadittava velallisyriityksen taloudellista asemaa kuvaava perusselvitys. Selvittäjä myös seuraa ja valvoo yritystoimintaa ja hänellä on laaja oikeus saada tietoja yritystoiminnasta ja oikeus osallistua yrityksen toimielinten kokouksiin. Selvittäjälle on toimitettava kutsu yrityksen toimielinten kokouksiin. Velallisen vastuulla on varsinaisen liiketoiminnan harjoittaminen. Selvittäjän suostumusta edellytetään kuitenkin tiettyihin merkittäviin toimiin.

On huomattava, että selvittäjän roolina ei ole velallisyhtiön asiamiehenä toimiminen, vaan tuomioistuimen vahvistettavissa olevan saneerausohjelman aikaansaaminen. Selvittäjä valvoo velkojien etua, joiden on hyväksyttävä saneerausohjelma riittävällä määränemmistöllä. Velallisen on itse tuotava esiin näkemyksensä ohjelmaehdotuksesta, jotta ohjelma olisi sellainen, että velallinen voi siihen useaksi vuodeksi sitoutua.

Selvittäjän tehtävä kestää pääsääntöisesti saneerausohjelman vahvistamiseen asti, ellei saneerausmenettely tätä ennen ole lakannut.

Selvittäjän tehtäviä ja asemaa on tarkemmin selostettu konkurssiasiain neuvottelukunnan antamassa suosituksessa nro 16.

4. VELKOJATOIMIKUNTA

Saneerausmenettelyn alkaessa tai sen kuluessa tuomioistuin voi asettaa velkojatoimikunnan, joka avustaa selvittäjää tämän tehtävissä. Velkojatoimikunta on eri velkojaryhmistä koostuva neuvoa-antava elin. Velkojatoimikunta vahvistaa selvittäjän palkkion. Jos velkojatoimikuntaa ei ole asetettu, selvittäjän palkkion vahvistaa tuomioistuin pääsääntöisesti saneerausmenettelyn päättymisen yhteydessä. Velkojatoimikunnan asettaminen riippuu velkojien määrästä sekä siitä, pitävätkö velkojat tai jokin heistä tarpeellisenä vaatia velkojatoimikuntaa.

5. SELVITTÄJÄN JA VELALLISEN VÄLINEN YHTEISTOIMINTA

Velallisen ja selvittäjän yhteistyö on onnistuneen yrityssaneerauksen ehdoton edellytys. Velallisen on pyrittävä aktiivisesti antamaan selvittäjän käyttöön tietonsa ja kokemuksensa yritystoiminnasta ja näkemyksensä toteuttamiskelpoisista yrityksen tervehdyttämiskeinoista.

Tärkeätä on myös, että velallinen pystyy antaman selvittäjälle luotettavia taloustietoja ja realistisia ennusteita, Yhteistoimintaa edellyttää myös se, että eräät velallisen tavanomaisen juoksevan toiminnan ulkopuoliset toimenpiteet ovat menettelyn aikana sallittuja vain selvittäjän suostumuksella.

Selvittäjän ja velallisen välistä yhteistoimintaa on kuvattu tarkemmin konkurssiain neuvottelukunnan suosituksessa nro 16.

6. ALKUNEUVOTTELU

Yrityssaneerausmenettelyn alussa velallisen ja selvittäjän on syytä käydä läpi ainakin seuraavat asiat:

- velallisen taloudellinen tilanne ja sen selvittämiseen tarvittavat tarpeelliset tiedot, asiakirjat ja tehtävät laskelmat ja suunnitelmat
- yrityksen omistussuhteet ja lähipiiri
- velkojen maksussa noudatettavat periaatteet (saneeraus-/uudet velat ja niiden erot)
- velkojen maksukiellot ja niiden poikkeukset
- velallisen määräysvallan rajoitukset
- velallisen tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus
- arvio selvittäjän palkkiosta ja muista saneerauskustannuksista sekä laskutusperiaatteet
- saneerausmenettelyn kulku ja aikataulu
- tarvittavien lisäselvitysten aikataulu
- alustavat näkemykset yrityksen tervehdyttämistoimista
- tarve tiedottamiseen saneerausmenettelyn alkamisesta ja toiminnan jatkamisesta asiakkaille, tavarantoimittajille tai muille sidosryhmille ja kuka tiedottamisesta huolehtii.

Alkuneuvottelusta on suotavaa laatia velalliselle annettava muistio tai pöytäkirja.

7. VELALLISEN TIETOJENANTO- JA MYÖTÄVAIKUTUSVELVOLLISUUS

Velallisella on saneerausmenettelyssä laaja tietojenantovelvollisuus (ks. YSL 13 §). Sen piiriin kuuluvat kaikki velallisen toimintaa koskevat tiedot, joilla voi olla merkitystä menettelyn aikana tehtävien päätösten, velallisen taloudellista tilannetta tai hänen toimintaansa koskevien selvitysten taikka saneerausohjelman laatimisen kannalta.

Velallinen on muutenkin velvollinen myötävaikuttamaan siihen, että selvittäjä ja velkojatoimikunta voivat asianmukaisesti hoitaa tehtävänsä ja että saneerausmenettely voidaan asianmukaisesti saattaa päätökseen (ks. YSL 13.2 §). Velallinen on muun muassa velvollinen päästämään selvittäjän hallinnassaan oleviin tiloihin samoin kuin

antamaan tälle mahdollisuuden tutkia ja saada haltuunsa velallisyriksen liikeasiakirjoja ja -tiedostoja (ks. YSL 9.1 §).

Kun velallinen on yhteisö, tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus koskee yhteisön hallituksen jäsentä, toimitusjohtajaa ja yhteisön sitoumuksista henkilökohtaisessa vastuussa olevaa. Velvollisuus koskee myös velallisen palveluksessa olevaa henkilöä hänen työtehtäviinsä liittyvissä asioissa (ks. YSL 13.3 §). Velallisen tulee antaa tuomioistuimelle, selvittäjälle ja velkojatoimikunnalle niiden vaatimat tiedot saneerausmenettelyn ja saneerausohjelman kannalta merkityksellisistä seikoista (YSL 13 §).

Selvittäjän kanssa on syytä sopia siitä, mitä tietoja velallinen toimittaa hänelle oma-aloitteisesti ja missä aikataulussa.

Jos velallinen laiminlyö tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuutensa, tuomioistuin voi velvoittaa hänet täyttämään sen määräajassa ja asettaa veloitteen tehosteeksi uhkasakon (YSL 82 §).

8. LIIKETOIMINNAN SEURANTA, ANALYSOINTI JA RAPORTOINTI

Selvittäjän ja velallisen on heti saneerausmenettelyn alkaessa sovittava taloudellisen tilanteen säännöllisestä seurannasta. Taloudellisen tilanteen seurannalla tarkoitetaan sekä rahoituksen että yritystoiminnan kannattavuuden seuranta. Taloushallinnon ja sen raportointijärjestelmien on pystyttävä tuottamaan luotettavaa ja ajantasaista tietoa velallisen taloudellisesta tilanteesta, ja velallisen on jatkuvasti informoitava selvittäjä liiketoiminnan taloudellisesta kehityksestä.

Uusien velkojen erottelemineen kirjanpidossa on tarpeen eri asemassa olevien velkojen käsittelyn ja seurannan helpottamiseksi. Saneerausvelkojen jatkuva seuranta yhdessä selvittäjän ja kirjanpitäjän kanssa on erittäin tärkeää.

Menettelyn alkamisajankohdalle on laadittava välitilinpäätös, josta saadaan paljon yrityssaneerauksen läpiviemiseen tarvittavaa tietoa. Välitilinpäätöksen ei tarvitse olla tilintarkastettu, ellei selvittäjä toisin katso. Välitilinpäätöksestä saadaan esimerkiksi luvut perusselvityksessä tehtävään konkurssivertailulaskelmaan ja tiedot mahdollisten yrityskiinnitysvelkojen vakuuden määrittämiseen. Lisäksi välitilinpäätöksen kautta voi tarkastaa saneerausvelkoja ja mahdollisia kuittauksia.

Velallisen on saneerausmenettelyn alkuvaiheessa laadittava toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä sisältävä liiketoimintasuunnitelma, jollei saneeraushakemukseen liitetty suunnitelma näitä vaatimuksia täytä. Lisäksi saneerausmenettelyn alussa on usein perusteluta laatia kassavirtalaskelma esimerkiksi puoleksi vuodeksi eteenpäin ja budjetti selvittäjän kanssa sovittavalle ajanjaksolle.

Lähtökohtana voidaan pitää, että kirjanpidon raportit tulee oma-aloitteisesti toimittaa selvittäjälle kuukausittain (vähintään tuloslaskelma ja tase). Kuukausittainen kirjanpito on syytä saada tehtyä aina 1-2 viikon sisällä kuukauden viimeisestä päivästä, koska kirjanpitolain minimitaso ei riitä oikea-aikaisten raporttien aikaansaamiseksi saneerausmenettelyssä.

Selvittäjällä on oikeus käyttää tehtäviensä suorittamisessa apunaan asiantuntijoita.

Saneerausmenettelyn alussa tehdään yleensä velallisen tilien ja toiminnan erityistarkastus, jonka suorittaa erityistarkastuksiin perehtynyt tilintarkastaja.

Asiantuntijaa voi olla syytä käyttää myös esimerkiksi velallisen toiminnallisen tervehdyttämisen suunnitteluun ja toteuttamiseen tai toimialatuntemuksen tuomiseen. Liiketaloudelliset selvitykset ja laskelmat, verotukseen liittyvät kysymykset ja oikeudellisten erityiskysymysten selvittäminen saattavat lisäksi edellyttää asiantuntijan käyttöä. Myös esimerkiksi velallisen merkittävästä omaisuudesta voi olla tarpeen hankkia ulkopuolinen arvio vakuuden arvon määrittämistä ja konkurssivertailua varten.

9. SANEERAUSVELKOJEN MAKSAMINEN JA RAUHOITUSAIKA

Saneerausmenettelyn aloittamispäätöksellä alkaa niin sanottu rauhoitusaika, kun voimaan tulevat saneerausvelan maksu- ja vakuudenasettamiskielto, perintäkielto, sekä ulosmittaus- ja täytäntöönpanokielto (Ks. YSL 4 luku) Saneerausmenettelyn alkamisesta seuraavan rauhoitusajan tarkoituksena on varmistaa, että saneeraustoimenpiteet velkajärjestelyineen voidaan valmistella ilman, että kukaan velkojista voisi perintä- tai muilla toimillaan heikentää saneerauksen edellytyksiä.

Suoraan lain nojalla rauhoitusajan kiellot tulevat voimaan saneerausmenettelyn aloittamispäätöksellä. Tuomioistuin voi kuitenkin hakijan tai velallisen vaatimuksesta tarvittaessa määrätä kiellot väliaikaisesti jo ennen menettelyn alkamista.

Menettelyn alkamisen jälkeen velallinen ei saa maksaa saneerausvelkaa. Saneerausvelalla tarkoitetaan kaikki velallisen velkoja, joiden syntyperuste on ajalta ennen hakemuksen vireilletulopäivää. Menettelyn alkaminen keskeyttää viivästyskoron kertymisen saneerausvelalle.

Hakemuksen vireilletulopäivän jälkeen syntyvät uudet velat tulee puolestaan maksaa normaalisti niiden erääntyessä. Näitä uusia velkoja eivät koske saneerausmenettelyn oikeusvaikutukset kuten maksu- ja

perintäkielto. Velallisen kykenemättömyys menettelyn alkamisen jälkeisten velkojen maksamiseen on YSL 7 §:n mukainen esteperuste, joka voi johtaa menettelyn lakkaamiseen.

Vastoin maksukieltoa suoritettu maksu on palautettava. Palautusvelvollisuus on ehdoton. Palautusvelvollisuuden osalta ei siten ole merkitystä esimerkiksi maksun vastaanottajan vilpittömällä mielellä tai maksun tavanomaisuudella.

Maksukieltoon on säädetty eräitä poikkeuksia (YSL 18 §). Maksukiellon poikkeuksista yleisimmin tulevat sovellettavaksi vakuusvelan koron maksaminen, työntekijöiden palkkojen ja lomapalkkojen maksaminen, vähäisten velkojen maksaminen selvittäjän päätöksellä sekä luotollisen maksuliikennetilin jatkaminen.

Maksukiellon poikkeuksia on käsitelty tarkemmin konkurssiasiain neuvottelukunnan suosituksessa nro 19. Mikäli velallinen on epävarma siitä, on kysymys uudesta- vai massavelasta, velallisen on syytä keskustella aiheesta selvittäjän kanssa.

10. YRITYSSANEERAUKSEN KUSTANNUKSET

Yrityssaneeraushakemuksen jälkeiset kustannukset muodostuvat selvittäjän palkkiosta, asiantuntijoiden käytöstä aiheutuneista kustannuksista, erityistarkastuskustannuksista, tuomioistuimmaksuista, valvojan palkkiosta ja muista mahdollisista kustannuksista. Kustannukset nousevat pienimuotoisenkin yritystoiminnan yrityssaneerauksissa usein vähintään kymmeneen tuhanteen euroon. Tämä on hyvä tiedostaa myös siitä syystä, että velallisen kykenemättömyys suoriutua saneerausmenettelyn kustannuksista on yksi saneerausmenettelyn keskeyttämisperusteista.

Velallisella on oikeus heti menettelyn alussa saada selvittäjältä tieto hänen palkkioperusteestaan ja arvio saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Mikäli myöhemmin näyttää siltä, että kustannukset ylittävät arvion, selvittäjän on esitettävä uusi arvio.

Selvittäjän palkkio maksetaan velallisen varoista. Palkkion on oltava kohtuullinen.

Selvittäjän on esitettävä laskussaan toimenpiteet siten, että siitä voi muodostaa kokonaiskäsityksen kaikista saneerausmenettelyn kustannuksista. Laskusta tulee ilmetä, mikä on selvittäjän ja hänen avustajiensa käyttämä tuntiveloitus. Selvittäjän on lisäksi ilmoitettava riittävällä tarkkuudella tehdyt toimenpiteet, niiden tekijä, hinta ja käytetty aika. Myös erillistoimenpiteistä (kuten oikeudenkäynnit tai omaisuuden realisointi) on esitettävä eritelty lasku. Jos selvittäjiä on useampia kuin yksi, heidän on esitettävä vaatimuksensa samanaikaisesti, jollei ole erityistä syytä menetellä toisin (YSL 87.3 §).

Selvittäjän palkkion ja kustannusten korvauksen määrän vahvistaa velkojatoimikunta. Jos velkojatoimikuntaa ei ole, korvauksen vahvistaa tuomioistuin pääsääntöisesti menettelyn päättyessä. Velallinen voi moittia velkojatoimikunnan päätöstä palkkiosta ja saattaa sen siten tuomioistuimen ratkaistavaksi. Vaatimus tulee panna vireille 14 päivän kuluessa siitä, kun velallinen sai tiedon velkojatoimikunnan päätöksestä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun päätös tehtiin.

Selvittäjän vaatimuksesta palkkiota voidaan maksaa osasuorituksina tehtävän edetessä, jos sitä on tehtävän kesto, työn määrä ja muut seikat huomioon ottaen pidettävä kohtuullisena (YSL 87.1 §). Esimerkiksi perusselvityksen laatimisen jälkeen osasuorituksen maksaminen voi olla tarkoituksenmukaista. Palkkio osasuorituksineen on kuitenkin vahvistettava velkojatoimikunnassa tai tuomioistuimessa (YSL 87.4 §).

Käytännössä sovitaan usein ennakkolaskutuksesta. Velallisen ja selvittäjän tulisi sopia ennakkolaskutuskäytännöstä erikseen. Tällä tavoin velallisen maksettavaksi ei tule suurta laskua kerralla, ja selvittäjät saavat korvauksen työstään kohtuullisessa ajassa ja ilman kohtuutonta luottotappioriskiä. Ensimmäinen ennakkolasku lähetetään usein heti menettelyn alettua ja toinen viimeistään perusselvityksen valmistuttua. Tavanomaista on, että ennakkolaskutus tapahtuu kuukausittain.

Selvittäjän on etukäteen, jo saneerausmenettelyn alussa, neuvoteltava velallisen kanssa periaatteista, joita noudatetaan asiantuntija-avun hankkimisessa ja asiantuntijoiden palkkioiden maksamisessa, sillä kulut tulevat velallisen maksettavaksi. Selvittäjän on annettava velalliselle tiedot asiantuntijoille annetuista toimeksiannoista ja niiden arvioiduista kustannuksista.

Velallisen toiminnan tarkastukseen liittyen selvittäjän tulee informoida velallista tarkastustarpeesta ja antaa arvio tarkastuskustannuksista.

11. VELALLISEN MÄÄRÄYSVALTA JA SEN RAJOITUKSET

Saneerausmenettelyn aloittamisesta huolimatta velallisella säilyy oikeus määrätä yhtiön toiminnasta ja vastuu liiketoiminnan harjoittamisesta. Mikäli ei ole toisin säädetty tai määrätty, velallinen käyttää itsenäisesti päätösvaltaa yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvissa asioissa ja voi tehdä tähän tavanomaiseen toimintaan liittyviä oikeustoimia. Tavanomaisesta liiketoiminnasta poikkeavia oikeustoimia velallinen saa tehdä ainoastaan selvittäjän suostumuksella (YSL 29 §). Selvittäjällä ei kuitenkaan ole kelpoisuutta tehdä oikeustoimia velallisen puolesta eli ilman velallisen omaa myötävaikutusta ei velallista sitovien oikeustoimien tekeminen ole mahdollista.

Velallisen toimintaansa liittyvää määräysvaltaa rajoittavat YSL 29 §:n säännökset oikeustoimista, joita velallinen ei saa tehdä ilman selvittäjän suostumusta. Tällaisia oikeustoimia ovat velallisen tavanomaisesta liiketoiminnasta poikkeavat tai laajakantoiset oikeustoimet.

Vaikka oikeustoimi ei velallisen mielestä olisi epätavallinen tai laajakantoinen, on velallisen syytä olla merkittävien oikeustoimien osalta yhteydessä selvittäjään. Määräysvallan rajoituksista on syytä keskustella selvittäjän kanssa saneerausmenettelyn alkaessa ja kuluessa. Tällaisten toimien tekemiseen suositellaan hankittavaksi selvittäjältä kirjallinen suostumus etukäteen.

12. VELALLISEN SOPIMUKSET

Saneerausmenettelyn alkaminen ei pääsääntöisesti vaikuta velallisen jo tekemiin sopimuksiin, jollei toisin ole säädetty. Jos saneerausvelallisen sopimussuoritus on menettelyn alkaessa kokonaan tai osittain täyttämättä, eikä sopimus ole velallisen toiminnan kannalta tavanomainen, on selvittäjällä oikeus valita, pysyykö velallinen sopimuksessa. Mikäli sopimus on velallisen toiminnan kannalta tavanomainen, ei selvittäjällä ole tällaista valintaoikeutta.

Velallisella on saneerausmenettelyn aikana oikeus irtisanoa vuokra- tai leasingisopimus päättymään kahden kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanomisesta aiheutuva vahingonkorvaus on velallisen saneerausvelkaa.

Työsopimusten irtisanomisesta saneerausmenettelyn yhteydessä säädetään työsopimuslain 7:7:ssä. Velallinen voi irtisanoa työsopimuksen pykälässä mainituilla edellytyksillä kahden kuukauden irtisanomisajalla. Työntekijän oma irtisanomisaika saneerausmenettelyn yhteydessä on 14 päivää. Työntekijöitä irtisanottaessa on noudatettava yhteistoimintamenettelystä annettuja säännöksiä

13. OIKEUDENKÄYNNIT

Velallinen käyttää edelleen saneerausmenettelyn alettua puhevaltaa vireillä olevassa tai menettelyn alettua vireille tulevassa oikeudenkäynnissä tai muussa siihen rinnastettavassa menettelyssä, jollei selvittäjä päätä alkaa käyttämään velallisen puhevaltaa. Selvittäjä voi myös itse panna vireille oikeudenkäynnin velallisen lukuun. Selvittäjä voi ottaa saneerausmenettelyn aikana vastaan tiedoksiannon velallisen puolesta normaalisti tiedoksiannon vastaanottoon kelpoisten henkilöiden lisäksi.

Takaisinsaantia velallisyriksen puolesta voi vaatia ainoastaan selvittäjä (ks. YSL 35 §). Takaisinsaannilla tarkoitetaan sellaisten maksujen ja muiden oikeustoimien peräyttämistä, jotka vahingoittavat

velkoja tai loukkaavat velkojen yhdenvertaisuutta ja jotka velallinen on tehnyt ennen määräpäivää. Määräpäivällä tarkoitetaan päivää, jona hakemus saneerausmenettelystä tehtiin tai, jos tuolloin oli vireillä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, päivää, jona konkurssihakemus tehtiin. Selvittäjän on selvitettävä mahdolliset takaisinsaantiperusteet. Selvittäjän on informoitava velallista oikeistaan nostaa takaisinsaantikanteita velallisen puolesta ja tarvittaessa varattava tälle mahdollisuus välintuloon.

Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan velkojan sijasta tämän vireille panemaa takaisinsaantikannetta.

14. PERUSSELVITYS

Menettelyn alussa selvittäjän on laadittava velallisen taloudellista tilannetta koskeva perusselvitys asianosaisia varten.

Perusselvitys on perustana menettelyn jatkamisedellytysten arvioimiselle ja saneerausohjelmaehdotuksen laatimiselle. Sen vuoksi siitä tulisi käydä ilmi, onko yritystoiminnan tervehdyttämiseen edellytyksiä. Selvityksestä tulisi myös käydä ilmi, minkä tyyppisiä toimenpiteitä tervehdyttäminen vaatii.

Konkurssiasiain neuvottelukunnan antama suositus nro 16 sisältää lisätietoa perusselvityksen sisällöstä.

15. SANEERAUSMENETTELYN KESKEYTTÄMINEN

Saneerausmenettely voidaan määrätä lakkaamaan, jos menettelylle ilmenee laissa tarkoitettu este (ks. YSL 7.2 §).

Jos esimerkiksi käy todennäköiseksi, että maksukyvyttömyyttä ei saneerausohjelman avulla voida poistaa tai että sen uusiutumista ei voida torjua muuten kuin lyhytaikaisesti, saneerausmenettely voidaan keskeyttää. Keskeyttämisperusteita ovat lisäksi muun muassa se, että on käynyt todennäköiseksi, etteivät velallisen varat riitä saneerausmenettelystä aiheutuvien kustannusten kattamiseen tai että velallisen maksukyky ei riitä uusien velkojen maksamiseen.

Saneerauksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että tervehdyttämiskelpoinen yritystoiminta voi jatkua mahdollisimman normaalisti saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen. Tämä voi puoltaa uuden luottorahoituksen hankkimista. Uusien velkojen määrän merkittävä kasvaminen voi toisaalta vaarantaa saneerausvelkojen asemaa menettelyn aikana syntyneiden velkojen etuoikeuden vuoksi. Ne eivät siten saisi muodostua liian suureksi suhteessa velallisen maksuvalmiuteen ja maksukykyyn.

Keskeyttämisperusteen ilmaantuessa selvittäjä, velkoja tai velallinen voi tehdä käräjäoikeudelle vaatimuksen menettelyn keskeyttämisestä. Selvittäjä on velvollinen tekemään keskeyttämishakemuksen, mikäli keskeyttämisperustetta ei kohtuullisessa ajassa saada poistettua.

16. SANEERAUSOHJELMA

Saneerausohjelma on velallisen yritystoiminnan tervehdyttämisen kokonaisratkaisu. Sen laatiminen on selvittäjän tärkein yksittäinen tehtävä. Asianosaisten asiantuntemuksen hyödyntämiseksi selvittäjän on usein syytä neuvotella laajaltikin velallisen, yksittäisten velkojien ja velkojaryhmien kanssa ottaen huomioon, että ehdotuksen vahvistaminen saneerausohjelmaksi vaatii riittävän kannatuksen velkojilta. Selvittäjän on huolehdittava siitä, että tarvittaessa muille saneeraustoimenpiteille kuin velkajärjestelyille saadaan velallisen omistajien tai toimielinten asianmukainen hyväksyntä. Velallisen asiantuntemus omasta liiketoiminnastaan ja sen hyödyntäminen ohjelman laatimisessa on välttämätöntä saneerausohjelman onnistumisen kannalta.

Selvittäjän laatiman ohjelmaehdotuksen lisäksi myös velallisella ja velkojilla on mahdollisuus laatia oma ohjelmaehdotuksensa. Usein on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että selvittäjä ja velallinen pyrkivät saamaan aikaiseksi molemmille sopivan ohjelmaehdotuksen, jolloin kilpailevan ehdotuksen laatimiseen ei tarvitse käyttää ylimääräisiä resursseja.

Yrityssaneerauslakiin on yleisellä tasolla merkitty, mitkä selvitykset saneerausohjelman tulee sisältää ja mistä asioista ohjelmassa tulee määrätä (YSL 41 §). Saneerausohjelma sisältää määräykset velallisen toiminnan jatkamiseen, muuttamiseen tai lopettamiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Lisäksi ohjelmaan kirjataan velkajärjestelyt, joiden tavoitteena on parantaa yrityksen toimintaedellytyksiä (YSL 39, 42 § ja 44 §). Velkajärjestelyn keinoja ovat esimerkiksi maksuaikataulun muuttaminen ja velan määrän alentaminen (YSL 44 §). Tärkeä osa saneerausohjelmaa on velkojen maksua ja velkajärjestelyjä koskeva maksuohjelma, joka sellaisenaan on täytäntöönpanoperuste (YSL 60 §).

Velkojalle tuleva suoritus ei saa olla arvoltaan pienempi kuin mitä velkoja saisi velallisen konkurssissa. Vakuusvelat ovat erityisasemassa niin, että velan määrää ei voida alentaa siltä osin kuin vakuuden arvo sen kattaa (YSL 45 §). Yrityssaneerauslaissa ei määritellä saneerauksen vaatimia liiketaloudellisia toimenpiteitä, vaan niistä päätetään tapauskohtaisesti.

Saneerausohjelmaan sisältyy tyypillisesti velallisen toimia koskevia ehtoja. Tällaisia ehtoja voivat olla muun muassa johdon palkkioita koskevat ehdot, erilaiset henkilöstöjärjestelyt ja lisäpääomaa koskevat

vaatimukset. Myös osakkaiden nostamien lainojen takaisinmaksu on usein muodostunut saneerausohjelman vahvistamisen edellytykseksi.

Muille saneeraustoimenpiteille kuin velkajärjestelyille on tyypillistä, että ne tavalla tai toisella edellyttävät velallisyriityksen toimielinten tai omistajien toimenpiteitä tai kaikkien näiden myötävaikutusta. Usein näiden saneeraustoimenpiteiden edellytykset määräytyvät muun lainsäädännön mukaan (esim. yhtiö-, työ- tai sopimusoikeudellisten säännösten mukaan). Saneerausohjelmassa voidaan määrätä erilaisia ehtoja, joiden täytyminen on edellytys ohjelman vahvistamiselle (ks. YSL 55.3 §) tai perusteita velkajärjestelyjen raukeamiselle (ks. YSL 64.3 §).

Velallisella on oikeus riitauttaa ohjelmaehdotuksen mukaisia saatavia perusteeltaan tai määrältään. Nämä saneerausvelkoja koskevat väitteet tulee ilmoittaa kirjallisesti selvittäjälle tuomioistuimen asettamaan määräpäivään mennessä. Myös selvittäjä voi tehdä riitautuksen velallisen puolesta. Velallisen on usein tarkoituksenmukaista olla ensin yhteydessä selvittäjään, mikäli jokin saatava on velallisen mielestä merkitty virheellisesti ohjelmaehdotukseen.

17. SANEERAUSOHJELMAN VAHVISTAMINEN

Velkojilla tulee olla mahdollisuus perehtyä selvittäjän tekemään ohjelmaehdotukseen, ilmaista kantansa ja äänestää ehdotuksesta. Äänestystä varten velkojat jaetaan saatavansa perusteen mukaisesti velkojaryhmiin. Käytännössä saneerausohjelma hyväksytään yleensä laissa määrätyin edellytyksin niin, että kaikkien velkojaryhmien enemmistö tai tietyissä tilanteissa yhden velkojaryhmän enemmistö kannattaa sitä.

Myös velallista kuullaan ohjelmaehdotuksesta. Koska velallisen näkemyksellä ohjelmasta ja velallisen sitoutuneisuus ohjelman noudattamiseen on oleellinen vaikutus ohjelman toteutettavuuden kannalta, velallisen tulisi lausumassaan ilmoittaa, onko velallinen valmis ehdotetun ohjelman noudattamiseen. Velallinen voi lausumassaan myös tuoda esiin seikkoja, jotka voivat olla esteenä ehdotetun ohjelman vahvistamiselle.

Tuomioistuin tutkii, että laissa säädetyt edellytykset ohjelman vahvistamiselle ovat olemassa. Tuomioistuin ei ota kantaa ohjelman liiketaloudelliseen sisältöön. Lopuksi tuomioistuin vahvistaa saneerausohjelman. Saneerausmenettelyn aloittamisesta ohjelman vahvistamiseen kuluu yleensä noin vuosi.

Kun saneerausohjelma on vahvistettu, sen sisältö korvaa saneerausvelkojen aikaisemmat ehdot. Tuomioistuimen vahvistama saneerausohjelma kelpaa tarvittaessa sellaisenaan

täytäntöönpanoperusteeksi velkojalle samalla tavoin kuin suoritukseen velvoittava tuomio.

18. SANEERAUSOHJELMAN TOTEUTTAMINEN

Saneerausohjelma kestää yleensä useita vuosia, keskimäärin kuusi vuotta.

Saneerausohjelman toteuttaminen on ensisijaisesti velallisen vastuulla.

Saneerausohjelman toteuttamisen aikana velallisyhtiön liiketoiminta jatkuu saneerausohjelman määrittämässä rajoissa. Velallinen maksaa saneerausvelkoja ohjelmassa määrätyn maksuohjelman mukaisesti. Siinä tapauksessa, että velkoja on ohjelmassa leikattu, ohjelmassa on usein määräys lisäsuoritusvelvollisuudesta tiettyjen ehtojen täytyessä.

Mikäli saneerausohjelmassa on leikattu saneerausvelkojen pääomia, velallinen ei saa jakaa ohjelman toteuttamisen aikana omistajille varoja muutoin kuin mitä ohjelmassa on määrätty. Vastoin tätä kieltoa jaetut varat tulee palauttaa yhtiölle. Kiellon vastainen varojenjako voi myös johtaa velkajärjestelyn raukeamiseen (YSL 64 §).

Saneerausohjelman toteuttamisen seuranta varten voidaan määrätä valvoja, joka valvoo velkojien lukuun ohjelman toteuttamista. Valvojaksi voidaan määrätä selvittäjä tai joku muu henkilö. Myös velkojatoimikunnan toimikausi voidaan ohjelmassa määrätä jatkumaan ohjelman päättymiseen saakka. Velallisen tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus jatkuu ohjelman toteuttamisen aikana samansisältöisenä kuin se on voimassa saneerausmenettelyn alkamisen ja ohjelman vahvistamisen välissä. Myös pakkokeinojen käyttö velvollisuuden toteuttamiseksi on edelleen mahdollista.

Valvojan ja velallisen on syytä sopia millä tavoin velallisen tulee toimittaa valvojalle tietoa ja muista yhteistoiminnan periaatteista.

Lähtökohtana on, että vahvistettua saneerausohjelmaa ei muuteta. Velallinen voi vaatia ohjelmaa muutettavaksi, mikäli saneerausvelan määrä tai velkojan oikeus vahvistetaan toisenlaiseksi kuin se on ohjelmassa otettu huomioon ja tämä ratkaisu vaikuttaa ohjelman mukaisen velkajärjestelyn tai maksuohjelman sisältöön (YSL 63 §). Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi saatavan riitauttamisesta.

Saneerausohjelman päätyttyä valvojan tai, jos sellaista ei ole, velallisen on viipymättä annettava velkojatoimikunnalle ja velkojille loppuselonteko ohjelman toteutumisesta. Loppuselonteon päivämäärä on ilmoitettava myös Oikeusrekisterikeskukselle (YSL 62.2 §).

19. VELKAJÄRJESTELYN TAI SANEERAUSOHJELMAN RAUKEAMINEN

Saneerausohjelmassa määrätty velkajärjestely tai koko saneerausohjelma voidaan määrätä raukeamaan YSL 64 ja 65 §:ssä säädetyin edellytyksin. Velkajärjestely voi raueta, jos velallinen on olennaisella tavalla laiminlyönyt ohjelman mukaisen velvollisuutensa velkojalle tai jos saneerausohjelmassa määrätty muu raukeamisperuste toteutuu. Koko saneerausohjelma voi raueta, jos käy ilmi, että ohjelman vahvistamiselle olisi ollut este. Este voi olla esimerkiksi se, että velallinen on saneerausmenettelyn kohteena olevassa toiminnassa syyllistynyt velallisen rikokseen (kts. rikoslaki 39 luku, YSL 7.2 §). Ohjelma voidaan määrätä raukeamaan myös, jos velallinen on rikkonut ohjelmaa suosiakseen jotakin velkojaa eikä rikkomus ole vähäinen.

Jos velkajärjestely raukeaa, velkojalla on oikeus alkuperäisten ehtojen mukaiseen suoritukseen. Viivästyskorkoa velkajärjestelyn ajalta on suoritettava kuitenkin vain, jos tuomioistuin niin erikseen määrää. Koko ohjelman rautessa velkojilla on samanlainen oikeus suoritukseen kuin jos ohjelmaa ei olisi vahvistettu.

Velallinen voidaan asettaa saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen konkurssiin. Pääsäännön mukaisesti ohjelma raukeaa, mikäli konkurssiin asettaminen tapahtuu ennen saneerausohjelman päättymistä. Tuomioistuin voi kuitenkin velallisen tai konkurssihakemuksen tehneen velkojan vaatimuksesta määrätä, ettei saneerausohjelma raukea konkurssin vuoksi, jos tähän on erityinen syy sen vuoksi, että pääosa saneerausveloista on jo ohjelman mukaisesti maksettu (YSL 66 §).

20. MUUTOKSENHAKU

Velallisella on oikeus hakea muutosta tuomioistuimen päätöksiin saneerausmenettelyä tai saneerausohjelmaa koskevassa asiassa, jollei muutoksenhakua ole erikseen kielletty tai kysymys ole asian käsittelyä koskevasta ratkaisusta.

Sami Uoti
puheenjohtaja

Marina Vatanen
sihteeri